

I øvrigt kræver det voksende antal e-mails en hurtig og hensigtsmæssig indsats, hvis man skal overholde »netiketten« vedrørende behandling af e-mail-forespørgsler: De tjenestegrene, der fremskaffer særlige oplysninger, skal påtage sig et ansvar, og der skal oprettes kontaktgrupper, der dækker alle områder og sprog, herunder visse central- og østeuropæiske sprog.

3.5. Besøg

ØSU har en fast gruppe af talere, herunder et antal medlemmer, og modtager hvert år ca. 8 000 besøgende, der informeres

behørigt om institutionens aktiviteter, ØSU's rolle i EU's beslutningsproces osv.

Det er vigtigt, at talere fra andre institutioner — klart og enkelt — fremfører et tilsvarende budskab, hvor der lægges vægt på samarbejde mellem institutionerne til gavn for en gennemsigtig, demokratisk og holdbar europæisk integration. Det forekommer nødvendigt af og til at informere disse talere om kernen i ØSU's arbejde. Har man et indføringskursus for talere?

Samarbejdet med Kommissionen og EUVP (EU's besøgsprogram) er under alle omstændigheder udmærket og bør styrkes yderligere.

Bruxelles, den 29. november 2001.

Göke FRERICHS

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Bæredygtig udvikling i Europa«

(2002/C 48/26)

Det Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 31. maj 2001 under henvisning til forretningsordenens artikel 11, stk. 4, 19, stk. 1, og 23, stk. 3 på eget initiativ at afgive udtalelse om En bæredygtig udvikling i Europa for en bedre verden.

Det forberedende arbejde henvises til Underudvalget »Bæredygtig udvikling i Europa«, som udpegede Ernest Erik Ehnmark til ordfører og Lutz Ribbe til medordfører. Underudvalget vedtog sin udtalelse den 30. oktober 2001.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 386. plenarforsamling af 28. og 29. november 2001, mødet den 29. november 2001, enstemmigt følgende udtalelse:

1. Opfordring til Laeken-topmødet

net mål for EU. Med denne beslutning åbnede man op for en ny vision om Europas fremtid.

1.1. ØSU ser med tilfredshed på det belgiske formandskabs initiativ til at udarbejde en erklæring om EU's fremtid, som skal vedtages på Det Europæiske Råd i Laeken. Dette er en enestående mulighed for på et tidligt stadium i den forestående brede offentlige debat at fremlægge grundlæggende visioner om Europas fremtid.

1.2. Det Europæiske Råd i Göteborg traf den vidtrækkende beslutning, at bæredygtig udvikling skulle gøres til et overord-

1.3. Hensigterne med Laeken-erklæringen åbner en særlig mulighed for at skærpe visionen om bæredygtig udvikling som en afgørende opgave for EU. Nu er tiden inde til at klarlægge dette nye projekts udfordringer og muligheder for EU samt placere det centralt i debatten om fremtidens Europa. Bæredyg-

tig udvikling bør være blandt de centrale emner i debatten om det Europa, vi ønsker.

1.4. I sit arbejde i år har ØSU været særlig opmærksom på den globale betydning af bæredygtig udvikling og på konsekvenserne af beslutningerne på Göteborg-topmødet. I denne anden udtalelse om bæredygtig udvikling koncentrerer ØSU sig om, hvordan man kan videreføre denne vision, så den bliver lettere at gennemføre i praksis med bredere offentlig engagement.

1.5. Bæredygtig udvikling er en vision, der har det mål at skabe gode, bæredygtige levevilkår for alle borgere, ikke kun i form af økonomisk velstand, men også i social, kulturel og miljømæssig henseende. God livskvalitet beror ikke udelukkende på økonomiske ressourcer, men er et resultat af et samspil mellem mange faktorer over en længere periode.

1.6. Efter højtideligt at være blevet udråbt som en langsigtet overordnet EU-politik er bæredygtig udvikling nu en ny vision for Europa. Dette indebærer, at man anlægger et radikalt samlet syn på, hvordan politikken skal udformes til gavn for alle i en fælles fremtid, hvilket understreger behovet for koordinerede og samordnede politikker.

1.7. En sådan bæredygtig udvikling influerer på alle EU's og medlemsstaternes aktiviteter, hvilket baner vejen for større medindflydelse på EU og dens politikker.

1.8. Denne nye vision udfordrer EU til at vise, at det er i stand til at række ud til nye generationer og andre dele af verden. Et sådant udtryk for solidaritet og ansvarsfølelse kan imidlertid finde styrke i EU's grundlæggende fundament, dets vilje til at yde en fælles indsats, og således på en måde, som styrker alle parter, konfrontere og løse de konflikter, som et så ambitiøst og vidtgående mål uvægerligt vil skabe.

1.9. Bæredygtig udvikling er centreret om tre vigtige politikker, nemlig økonomisk politik, socialpolitik og miljøpolitik med den klare hensigt at kombinere målsætninger og foranstaltninger inden for alle tre områder med det overordnede mål at skabe et bæredygtigt samfund. Miljøpolitikken prioriteres således på lige fod med den økonomiske politik og socialpolitikken. Disse tre politikområder påvirker hinanden, og skal gøre det i stor udstrækning. EU skal derfor som besluttet på topmødet i Göteborg tage tæten og sende et klart budskab til EU's borgere og i sidste ende til hele verden.

1.10. *Politikken i praksis*

1.10.1. Bæredygtig udvikling er en radikal tilgang til det Europa, vi ønsker, med væsentlige ændringer i folks liv og adfærd til følge. Ingen anden politisk vision vil i den grad influere på dagliglivet. Udfordringerne for samfundet, økonomien og erhvervslivet vil være enorme.

1.10.2. Eftersom bæredygtig udvikling sætter solidaritet i centrum, giver denne nye vision for Europa en sjælden mulighed for via hårdt, praktisk arbejde at afprøve gode styreformer. Skal man klare den formidable opgave at skabe en fremtid, hvor politikker og foranstaltninger udformes med det sigte at imødekomme borgernes langsigtede prioriteringer, er politisk lederskab væsentlig, og spørgsmål om styreformer skal derfor indtage en fremtrædende plads.

1.11. Trods den bæredygtige udviklings langsigtede karakter og perspektiver, skal der fastlægges realistiske og konkrete gennemførlige mål. Det kræver konkrete projekter fra EU's og medlemsstaternes side, hvis man skal opnå bæredygtig udvikling. Dette er væsentligt, såvel psykologisk som politisk, da borgerne kan konstatere, at der tages hensyn til deres betænkeligheder i dagligdagen.

1.12. Den nye vision viser behovet for mere permanente bæredygtige initiativer. Bæredygtig udvikling er en lang proces, som baserer sig på, at momentum fastholdes inden for alle områder. ØSU fremhæver videndimensionen af bæredygtig udvikling, som skal underbygges af investeringer i uddannelse, livslang læring og forskning.

1.13. Politikker for bæredygtig udvikling skal formes nedenfra og op med bred offentlig støtte. De forventede nationale planer for bæredygtig udvikling giver en enestående mulighed for nye dialogformer ved f.eks. at inddrage borgerne aktivt i udformningen af EU's politik på dette område, kombineret med velfungerende informations- og høringsprocedurer. Det er væsentligt, at man klarlægger, hvilken rolle og funktion de nationale planer skal indtage, især i forhold til EU-strategien.

1.14. Der tilfalder arbejdsmarkedets parter en væsentlig rolle; de skal både støtte og overvåge høringsprocessen. Er arbejdsmarkedets parter og andre ikke-statslige organisationer ikke aktivt engageret, vil lanceringen af bæredygtig udvikling som EU's fremtidsstrategi ikke lykkes.

1.15. Når det drejer sig om at overvåge og støtte høringsprocesserne, befinder ØSU's sig i en enestående situation. ØSU repræsenterer i allerbredeste forstand det organiserede civilsamfund og har til hensigt at indgå aktivt i høringsprocessen.

1.16. Bæredygtig udvikling er en stor udfordring for ansøgerlandene. EU bør straks fra starten indlede en dialog med dem for at sikre sig, at de hurtigst muligt engagerer sig i de fælles målsætninger og foranstaltninger. Selve den kendsgerning, at der findes denne nye vision for EU, kan give en ny impuls til reformarbejdet i disse lande og virke motiverende, når der skal skabes offentlig støtte til deltagelsen i formuleringen af EU's politikker.

1.17. Bæredygtig udvikling er en udfordring for EU-institutionerne, især behovet for større koordinering og bedre samordning af de politiske foranstaltninger. Alle institutioner skal leve op til de nye krav. Det mest presserende er, at bæredygtig udvikling i højere grad integreres i formuleringen og gennemførelsen af politikkerne. Dette er væsentligt, men ØSU understreger især vigtigheden af bedre politisk samordning inden for Kommissionen. ØSU foreslår, at der oprettes et særligt organ i Generalsekretariatet eller blandt kommissionsformandens stab.

1.18. EU bør bringe spørgsmålet videre på Det Europæiske Råd i Barcelona i marts 2002 med klare oplæg til konkrete foranstaltninger inden for klimabeskyttelse, energiproduktion og langsigtede løsninger for transportsektoren. Der skal tages nye skridt til at genskabe folks tillid til fødevarer.

1.19. ØSU anser det for væsentligt, at man på Barcelonatopmødet fastlægger nye målsætninger for såvel den sociale som den økonomiske dimension af bæredygtig udvikling. Fremtidige sundhedsrisici på arbejdspladsen skal tackles ud fra deres sociale, økonomiske og miljømæssige sammenhæng. Bedre arbejds kvalitet er et centralt aspekt af strategiens sociale del. Et andet er den offentlige sundhed, ikke mindst på baggrund af befolkningens forventede aldring. En multidisciplinær tilgang er vanskelig, men nødvendig.

1.20. ØSU foreslår en informationskampagne i hele EU om de centrale spørgsmål i en bæredygtig udvikling, og den skal være rettet mod skoler og universiteter, arbejdspladser og biblioteker, ngo'ere og arbejdsmarkedets parter.

1.21. Det er væsentligt, at befolkningen høres og inddrages i en debat om hovedspørgsmålene. ØSU foreslår en forlænget høringsperiode i 2002 efter Det Europæiske Råd i Barcelona.

2. Baggrund

2.1. På plenarforsamlingen i maj 2001 vedtog ØSU enstemmigt en initiativudtalelse om Forberedelsen af en EU-strategi for bæredygtig udvikling. Det centrale i ØSU's henstilling til Det Europæiske Råd i Göteborg var, at der var for kort tid til de nødvendige politiske overvejelser og sikring af offentlighedens støtte og forståelse for konkrete foranstaltninger. Mere forberedelsestid var nødvendig for at give Rådet og regeringerne et tilfredsstillende grundlag for de nødvendige drøftelser.

2.2. ØSU understregede, at det havde til hensigt at deltage aktivt i arbejdet både med at forberede og gennemføre strategien.

2.3. ØSU udtrykte tilfredshed med Kommissionens forslag om, at ØSU skal medvirke til tilrettelæggelsen af Kommissionens interressentforum for bæredygtig udvikling, der afholdes hvert andet år.

2.4. ØSU nævnte endvidere, at det er rede til at mobilisere sine medlemmer for at forbedre kommunikationen med græsrodsniveau og udvikle en overvågningsrolle med henblik på en kvalitetsvurdering af gennemførelsen af strategien for bæredygtig udvikling.

3. Det Europæiske Råd i Göteborg

3.1. Det Europæiske Råd besluttede i juni at følge en politisk kurs, som løber nogenlunde parallelt med ØSU's forslag, og som kan betragtes som et resultat af konvergerende politiske overvejelser.

3.2. Rådets afgørelser kan opsummeres i fire punkter:

- Bekræftelse af behovet for, at de økonomiske, sociale og miljømæssige virkninger af alle politikker skal undersøges på en samordnet måde og tages i betragtning, når der træffes beslutninger;
- Anvendelse af en bottom-up strategi baseret på nationale strategier for bæredygtig udvikling, som EU's medlemsstater selv udarbejder;
- Vigtigheden af en omfattende høring af de berørte aktører og opfordring til medlemsstaterne om at etablere egnede høringsprocedurer;

- Udvalgelse af en række målsætninger og foranstaltninger som generelle retningslinjer for den kommende politiske udvikling på fire prioriterede områder: klimaændringer, transport, folkesundhed og naturressourcer.

3.3. Rådet understregede ligeledes, at det vil evaluere fremskridtene på to møder i løbet af det kommende år:

- På Laeken-topmødet vil Rådet se nærmere på Kommissionens forslag til instrumenter, hvormed man kan underkaste alle vigtige politiske forslag en bæredygtighedsvurdering. Der tages hensyn til deres potentielle økonomiske, sociale og miljømæssige følger.
- På forårsmødet i marts 2002 vil Rådet i et bredere perspektiv gøre status over udviklingen og gennemførelsen af strategien.

3.4. Rådet understregede, at bæredygtig udvikling har potentiale til at udløse en ny bølge af teknologisk innovation og investeringer og vil dermed skabe vækst og beskæftigelse. Det Europæiske Råd opfordrede erhvervslivet til at deltage i udviklingen af nye miljøvenlige teknologier og i højere grad anvende den i sektorer som for eksempel energi og transport.

4. Det Europæiske Råd i Göteborg set i perspektiv

4.1. I betragtning af omstændighederne kan man kun sige, at resultaterne af Det Europæiske Råd i Göteborg svarede til forventningerne. Rådet lancerede en langsigtet indsats for bæredygtig udvikling og hermed blev bæredygtighed gjort til en hovedmålsætning i EU-samarbejdet. Det understregede med rette, at bæredygtig udvikling kræver borgernes opbakning, og at der skal skabes rimelige høringsmekanismer. Sluttelig fastlagde Rådet en række prioriterede aktioner og oplæg til fremtidige tiltag.

4.2. Kravet om en samordnet politik til underbygning af bæredygtig udvikling er således blevet tydeligt formuleret.

4.3. Såvel Kommissionen som Rådet erkender, at en bæredygtig udvikling i Europa kun er mulig efter indgående høring af alle dele af civilsamfundet. Dette forudsætter en intensiv høring og et vidtgående samarbejde med en lang række berørte grupper.

4.3.1. Manglende tid betød, at det ikke lykkedes på topmødet i Göteborg at vedtage en række konkrete foranstaltninger til gennemførelse af de fastlagte målsætninger. Det er derfor så meget desto vigtigere, at Kommissionens sammenfattende

rapport som optakt til Det Europæiske Råd i Barcelona følges op af en række konkrete og realistiske foranstaltninger. Dette er afgørende for at bevare bred offentlig opbakning.

4.3.2. Som et relevant eksempel kan nævnes, at man i høringspapiret fra marts 2001 taler om, at man på langt sigt skal reducere CO₂-mængden med 70 %. ØSU hilser dette velkommen, men konstaterer, at der ikke fastlægges en »strategi«, der viser, hvordan denne reduktion skal opnås i praksis.

4.3.3. En reduktion af CO₂-mængden på 70 % vil givetvis kræve enorme forandringer i vores måde at indrette vores økonomi, ja vores daglige liv på. Ifølge EU's miljøagentur vil det allerede være vanskeligt for EU at overholde Koyotomålene. Hvilke strategier vil det så kræve for at nå meget mere vidtgående langsigtede mål?

4.3.4. Nogle mener, at en aktiv klimabeskyttelsespolitik virker bremsende på den økonomiske konkurrenceevne. Men en mere effektiv energi- og ressourceudnyttelse er ikke kun rigtig ud fra et økologisk, men også økonomisk synspunkt: mindre energiforbrug er ikke kun ensbetydende med færre drivhusgasser, men også lavere energiomkostninger for erhvervslivet. Med anvendelsen af innovativ og effektiv teknologi slår man således to fluer med et smæk.

4.3.5. Det er disse modstridende synspunkter og uheldige mangel på konsekvens mellem mål og midler, som forklarer, at det er så vanskeligt at gøre det troværdigt at prioritere bæredygtig udvikling og opnå støtte hertil hos brede grupper af samfundet.

4.4. Det Europæiske Råd i Göteborg gjorde det klart, at der skulle fastlægges institutionelle metoder til at sikre denne samordning af politikken. Dette forudsætter nye foranstaltninger inden for EU-institutionerne med henblik på koordinering på tværs af grænser og mellem sektorer. Det Europæiske Råd i Göteborg opfordrede Rådet (almindelige anliggender) til at koordinere den horisontale forberedelse af strategien for bæredygtig udvikling.

4.5. Et væsentligt element i beslutningerne i Göteborg var, at nationale handlingsplaner fra foråret 2002 skal underbygge EU's bestræbelser på at skabe bæredygtig udvikling. Dette minder om arbejdsmetoderne i strukturfondene og indebærer, at alle aspekter, der prioriteres af Rådet, skal afspejle sig i planer, der er genstand for overvejelse på nationalt plan. Dette er med andre ord en måde at skabe en samordnet bæredygtig politik nedefra og op og ikke omvendt.

4.6. Sluttelig blev det i Göteborg understreget, at formuleringen af bæredygtighedsstrategien reelt begynder nu, for når det kommer til stykket, er tidshorisonten jo 20-25 år. Man kan ikke forvente, at nogle få måneders offentlig debat og nogle politiske topmøder kan resultere i en komplet bæredygtighedsstrategi.

5. En sammenhængende bæredygtig udvikling

5.1. Strategien for bæredygtig udvikling supplerer EU's politiske forpligtelse til økonomisk og social fornyelse og tilføjer miljøet som en tredje søjle (eller dimension) til Lissabonstrategien.

5.2. ØSU understregede i sin tidligere udtalelse, hvor væsentligt det er med en konsekvent koordinering af foranstaltningerne under disse tre søjler. Målsætningerne skal derfor tage højde for de beskæftigelsesmæssige og sociale konsekvenser. På samme måde er bæredygtige offentlige finanser en forudsætning for en troværdig bæredygtig strategi inden for socialforsorg og social integration/udstødelse.

5.3. ØSU anerkender vanskelighederne ved at skabe en tilfredsstillende politisk overensstemmelse mellem de tre søjler. Det er ikke altid klart, hvordan samspillet mellem de tre søjler er, om de modarbejder eller supplerer hinanden. Valget af evalueringsindikatorer er selvsagt afgørende. Problemet er, at indikatorer — hvilket den seneste OECD-analyse viser — ofte kun refererer til enten den økonomiske, sociale eller miljømæssige søjle. Indikatorer, der gør det muligt at måle og analysere sammenhænge og konsekvenser på tværs af alle tre søjler, er en helt anden sag.

5.4. Den generelle analyse og henstillingerne i de overordnede økonomiske retningslinjer er et eksempel på delvis integrering af bæredygtighed. I Kommissionens forslag til økonomiske retningslinjer — senere vedtaget af Rådet og Parlamentet med mindre ændringer — understreges behovet for bæredygtige offentlige finanser og til allersidst henvises der til beslutningen på Det Europæiske Råd i Stockholm om også at medtage bæredygtig udvikling i Lissabonstrategien.

5.5. Behovet for bæredygtig økonomisk vækst, høj beskæftigelse, velfunderede pensionssystemer, en effektiv politik til modarbejdelse af social udstødelse, nye investeringer i forskning og udvikling, nye foranstaltninger til sikring af en bæredygtig miljøpolitik er alle sammen faktorer, som skal danne udgangspunkt for formuleringen af brede økonomiske retningslinjer.

5.6. Den sociale søjle er klart en udfordring med mange facetter. I henhold til den sociale handlingsplan skal der tages effektive skridt til at mindske social udstødelse og opnå mere integration. EU's beskæftigelsespolitik, som Det Europæiske Råd i Luxembourg i 1997 tog initiativet til, er en anden central del af den sociale søjle. Uddannelse samt livslang læring er andre dele tillige med arbejdskvalitet, som blev tilføjet på Stockholm-topmødet i 2001.

5.7. Det er dog værd at notere sig, at Kommissionen i forslaget til beskæftigelsespolitiske retningslinjer for 2002 kun en passant nævner beslutningerne om bæredygtig udvikling. I forslaget hedder det blandt andet, at man på topmødet opfordrede til, at de nationale handlingsplaner for bæredygtig udvikling også skulle søge at fremme beskæftigelsen på miljøområdet. I de egentlige forslag til retningslinjer omtaler man kun flygtigt bæredygtig udvikling.

5.8. Den sociale søjle omfatter også et langsigtet tema, nemlig den europæiske sociale model, hvis betydning er voksende både på grund af udvidelsen og EU's øgede internationale forpligtelser. Den europæiske sociale model omtales ofte uden yderligere analyse eller forklaring, men at den findes, er helt klart. Det er f.eks. generelt accepteret, at modellen indbefatter aspekter som solidaritet og social sikkerhed i kombination med en konkurrencedygtig industri og økonomisk vækst.

5.9. Arbejdsmarkedets parter må tage et særligt ansvar for at uddybe analysen og ajourføre den europæiske sociale model.

5.10. En anden central dimension i strategien for bæredygtig udvikling er efter ØSU's opfattelse samhörighed i bredeste forstand. Mulighederne for at opretholde og uddybe samhörigheden vil være altafgørende for EU's fremtid. Dette er mest indlysende i forbindelse med udvidelsen. Samhörighed opnås dog ikke kun via økonomisk, social og miljømæssig udvikling. Det kræver også en kulturel dimension bestående af fælles værdier, kulturel forståelse og gensidig respekt for kulturel forskellighed.

5.11. Den kulturelle dimension af bæredygtighedsstrategien kræver en dybere analyse. Kulturel pluralisme og mangfoldighed er kernen i EU's vision. Bæredygtighedsstrategien bør tage højde for dette og bør indbefatte foranstaltninger, der underbygger det nye begreb bæredygtig kulturel forskellighed og mangfoldighed.

5.12. Ifølge ØSU skal denne dimension af bæredygtighedsstrategien tillægges langt større betydning. Hævdvundne europæiske kulturelle værdier i form af vaner og adfærdsmønstre spiller direkte eller indirekte en central rolle i forbindelse med den måde samhørighedsmodeller udvikles. Anerkendelse og accept af fælles kulturelle traditioner og holdninger er med til at cementere den gensidige forståelse og respekt. En kulturel dimension i forbindelse med bæredygtig udvikling kan være med til at bevare og støtte kulturel pluralisme.

5.13. Solidaritet mellem generationerne er kernen i enhver definition af bæredygtig udvikling. Høringsprocesser og andre bestræbelser på at formulere denne strategi skal derfor tiltrække og aktivt involvere alle aldersgrupper. Det ville være særlig værdifuldt at inddrage unge (dvs. under 25 år) og de noget ældre (dvs. 55 og derover).

6. Strategien for bæredygtig udvikling — en presserende start på en lang proces

6.1. Debatten om Kommissionens forslag om en strategi for bæredygtig udvikling afslørede to forskellige indfaldsvinkler: enten et mere visionært syn på behovet for at bekæmpe ubæredygtige tendenser eller en mere praktisk indfaldsvinkel med konkrete foranstaltninger hovedsagelig inden for miljøet. Denne sidste tilgang blev ofte begrundet med henvisninger til de mange år, der er gået, siden Rio-konferencen vedtog bæredygtig udvikling som et overordnet mål.

6.2. Trods udfordringerne i forbindelse med gennemførelsen af topmødets beslutninger, er debatten efter Göteborg-topmødet taget kraftigt af. I skyggen af de internationale begivenheder afventer arbejdsmarkedets parter og det organiserede civilsamfund som helhed initiativer fra EU-institutionerne om gennemførelsen af Göteborg-beslutningerne og videreudviklingen af strategien.

6.3. Dette kan være en farlig svækkelse af presset fra brede grupper i samfundet for initiativer til at påbegynde skabelsen af et mere bæredygtigt samfund. ØSU påpegede i den tidligere udtalelse om strategien, at det hastede med at indlede processen og give den konkret indhold. Det er ikke mindre presserende et halvt år efter Göteborg-topmødet.

6.4. Samtidig skal det understreges, at strategien for bæredygtig udvikling skal udvikles gradvist over en lang periode i

overensstemmelse med, hvad befolkningen og regeringerne kan klare. Bæredygtighedsstrategien er ikke noget big-bang fænomen. Selv de bedste hensigter kan strandе på for høje ambitioner.

6.5. ØSU anser det for væsentligt at understrege, hvor vigtigt det er, at strategien for bæredygtig udvikling gennemføres trinvist. Det Europæiske Råd anlagde samme indfaldsvinkel med beslutningen om, at der skulle være en årlig opfølgning på Lissabon-strategien.

7. Klargøring af vigtige miljøspørgsmål

7.1. Alene miljødelen af bæredygtighedsstrategien indeholder en række afgørende spørgsmål med vidtrækkende konsekvenser for den måde, borgerne lever deres liv og samfundet fungerer på. Følgende eksempler er i denne forbindelse relevante:

7.2. Rådet og Kommissionen har ofte påpeget, at en bæredygtig udvikling vil skabe nye teknikker og dermed åbne nye markeder og bane vejen for en ny økonomi. Inden for energieffektivitet og energibesparelse har Kommissionen fremlagt en række forslag, og ØSU har kommenteret dem. Men det generelle indtryk på dette felt er dog, at der er store uudnyttede muligheder for at gøre mere og for at inddrage borgerne mere.

7.2.1. Bæredygtig produktion og anden form for økonomisk aktivitet er allerede i sig selv vanskeligere og kræver en mere intelligent tilgang end den kortsigtede »udbytning« eller overudnyttelse af ressourcer. Dertil kommer, at bæredygtige virksomheder på grund af de generelle rammevilkår stadig ofte er uøkonomiske.

7.2.2. Vi ved, at vi på vor planet lever i et lukket system, og at der findes mange lokale og regionale lukkede stabile systemer. Men vi ødelægger i stadig større grad hidtil stabile kredsløb og udnytter den hidtil ikke-eksisterende mulighed for at overudnytte de naturlige ressourcer i stor stil.

7.2.3. Det er trist, men sandt, at det har været lettere at opnå økonomisk vinding ved at »udnytte« let tilgængelige produktionsfaktorer som naturressourcer og menneskelig arbejdskraft. Produktion efter højere normer end loven foreskriver fører ikke automatisk til større økonomisk gevinst.

7.2.4. At dette er tilfældet er ikke en kritik af de økonomisk og politisk ansvarlige i dag, men snarere en tung historisk arv. At give virksomhederne incitament til at integrere flere oplysninger i deres drifts- og årsrapporter, som ikke blot viser de økonomiske resultater, men også den sociale og miljømæssige dimension er i sidste ende en samfundsopgave.

7.2.5. Dette viser tydeligt de iboende langsigtede udfordringer i en strategi for bæredygtig udvikling og behovet for en vedholdende offentlig debat om dens mål. De leder også op til den konklusion, at dagens økonomiske modeller er dårligt afpasset efter strategien for bæredygtig udvikling.

7.3. Eksemplet illustrerer endvidere, at der er behov for politisk lederskab, hvis strategien for bæredygtig udvikling skal blive virkelighed og ikke blot en erklæring. Regeringer og politiske partier skal arbejde aktivt for at få offentlighedens støtte.

8. Et samfund med bæredygtig udvikling — et vidensamfund

8.1. I en tidligere udtalelse argumenterede ØSU, at et samfund med ambitioner om bæredygtig udvikling må være et videnintensivt samfund. På Det europæiske Råds møde i Göteborg blev det understreget, at bæredygtig udvikling har potentiale til at udløse en ny bølge af teknologisk innovation og investeringer.

8.2. Det er blevet besluttet, at strategien for bæredygtig udvikling er en del af den overordnede Lissabon-strategi om at gøre EU til verdens mest konkurrencedygtige region. Den bæredygtige udviklings krav viser endnu tydeligere, at investeringer i forskning og uddannelse er yderst påkrævet, som fremført i Lissabon-strategien, mens løsninger til fremme af bæredygtig udvikling indebærer potentielle muligheder for at øge EU's konkurrenceevne.

8.3. Det er især vigtigt med samstemmende politikker og prioriteringer for EU's rammeprogram for forskning og udvikling på den ene side og strategien for bæredygtig udvikling på den anden. I sin forskningspolitisk bør EU tage tæten ved at sikre tilstrækkelige ressourcer til udvikling af nye løsninger for transport og energiproduktion for blot at nævne to eksempler. Uden tilstrækkelig EU-støtte vil de organer, der finansierer forskning på nationalt plan, have svært ved at følge med. Det er også vigtigt, at der kan ydes EU-støtte til netværk af universiteter og institutter, som samarbejder om projekter med relevans for strategien for bæredygtig udvikling.

8.4. Kundskabsfaktoren vil også få indvirkning på uddannelsessystemerne. Der vil blive efterspørgsel efter ingeniører og teknikere, som har uddannelse i at anvende bæredygtige løsninger. Ligeledes bliver der efterspørgsel efter agronomer og andre specialister inden for levnedsmiddel- og kvægavlssektoren. Behovet for tværvidenskabelig uddannelse vil blive øget.

8.5. Kundskabsfaktoren i strategien for bæredygtig udvikling vil få indflydelse på livslang læring og uddannelse på arbejdspladsen.

9. Samråd og dialog

9.1. Det er tidligere blevet slået fast, at offentlig støtte til EU's politikker kræver rimelige processer for samråd og dialog. Problemet er, hvordan dette skal opnås. Ofte anses de behandlede spørgsmål som tekniske og uden interesse på græsrodsniveau. På EU-topmødet i Göteborg blev bæredygtig udvikling fremhævet som et område, hvor samråd og dialog er særlig vigtig.

9.2. To samrådsprocesser for yderligere behandling af strategien for bæredygtig udvikling behandles her nærmere. Den ene indebærer, at medlemsstaterne skal udarbejde planer for bæredygtig udvikling, og at de berørte aktører inddrages i dette arbejde via samråd. Den anden er Kommissionens forslag om i samarbejde med ØSU at afholde et forum for de berørte aktører hvert andet år.

9.2.1. Hvordan samrådene skal foregå på nationalt plan er et spørgsmål, medlemsstaterne og de berørte aktørers organisationer afgør. Der findes dog visse berøringspunkter med de udfoldede bestræbelser på EU-plan.

9.3. Det første forum for de berørte aktører er planlagt til efteråret 2002.

9.3.1. Resultatet af forumet vil i høj grad afhænge af, hvordan det forberedes. De berørte aktørers organisationer bør involveres på et tidligt stadium.

9.3.2. ØSU foreslår, at der forud for forumet bliver en længere periode med samråd og dialog på nationalt, regionalt og lokalt plan. Dette ville give EU en sjælden mulighed for dialog, ikke bare med de berørte aktørers organisationer, men også med borgerne selv, f.eks. i forbindelse med aktiviteter på skoler og arrangementer afholdt af frivillige organisationer.

9.3.3. Sigtet med samrådsperioden ville være at øge bevidstheden om uholdbare udviklingstendenser og behovet for at gøre noget samtidig med, at der skabes en kommunikationskanal mellem borgerne og EU. At fange en bred offentlighedens interesse er en opgave som kræver opfindsomhed. I dette tilfælde ville det være godt at formulere et eller to hovedtemaer, som klart viser emnerne og udfordringerne.

9.3.4. Offentlighedens bevidsthed om nødvendigheden af bæredygtig udvikling kunne uden tvivl være større end den er. ØSU foreslår, at Kommissionen i samarbejde med det organiserede civilsamfund iværksætter en særlig informationskampagne for at udbrede kendskabet til og forståelse af, hvad bæredygtig udvikling rent konkret indebærer.

10. Institutionelle mekanismer for politisk samordning

10.1. Problemerne i forbindelse med politisk samordning inden for bæredygtig udvikling er en del af et mere alment problem inden for EU-institutionerne og andet steds. I hvidbogen om nye styreformer tager Kommissionen dette almene problem op. På Det Europæiske Råds møde i Göteborg blev det bl.a. understreget, at bæredygtig udvikling kræver, at den økonomiske politik, socialpolitikken og miljøpolitikken fastlægges på en sådan måde, at de gensidigt styrker hinanden.

10.2. ØSU hilser disse signaler fra Det Europæiske Råd velkomne og er enig i, at bæredygtig udvikling er et område, hvor det er klart, at forskellige sektorer skal samordnes på en gensidigt forstærkende måde.

10.3. ØSU understreger, at det er yderst vigtigt, at den politiske samordning inden for Kommissionen er god. ØSU foreslår derfor, at der i Kommissionen udpeges en særlig koordinator for bæredygtighedsstrategien, enten i Generalsekretariatet eller blandt Kommissionsformandens stab.

10.4. ØSU ser gerne, at der inden for Europa-Parlamentet etableres en koordineringsgruppe for at sikre en vis overensstemmelse mellem de forskellige emner og rapporter.

10.5. ØSU har selv nedsat et underudvalg for spørgsmål vedrørende bæredygtig udvikling og vil senere overveje fremtidige institutionelle bestemmelser på området.

10.6. På Det Europæiske Råd i Laeken i december 2001 bør man overveje mere vidtrækkende strategier for at opnå en bedre politisk samordning. Kommissionen har påpeget, at der på nuværende tidspunkt er en mangfoldighed af sideløbende strategier og politiske programmer, som kun samordnes i yderst begrænset omfang eller slet ikke.

11. Indikatorer med henblik på opfølgningen

11.1. Kommissionen præsenterede i slutningen af oktober sine indikatorer for bæredygtig udvikling. Der tilføjes ofte nye indikatorer og otte er blevet strøget. Den samlede liste over indikatorer for Lissabon-strategien nu også for bæredygtig udvikling er således fortsat kort.

11.2. ØSU understreger, at data og indikatorer skal fastlægges på en sådan måde, at alle kan acceptere dem, og således at debatten om den rette fremgangsmåde kan baseres på fornuftige facts og ikke ideologiske standpunkter. Indikatorerne bør tegne et bredt billede af alle relevante aspekter af bæredygtig udvikling og ikke kun være kortsigtet og ufuldstændige.

11.3. ØSU vil kommentere indikatorerne yderligere på et senere tidspunkt.

12. Målttede prioriteringer fra Göteborg topmødet

12.1. På Det Europæiske Råds møde i Göteborg udvalgte man et begrænset antal prioriteringer og foranstaltninger, som skulle tjene som generelle retningslinier for udviklingen i den fremtidige politik på fire prioriterede områder. ØSU vil kommentere disse mere indgående i fremtidige udtalelser.

12.2. Bekæmpelse af klimaændringer: Rådet bekræfter sit tilsagn om at opfylde Kyoto-målene, at nå de vejledende mål for elektricitet, der produceres ved hjælp af vedvarende energikilder og opfordrer Den Europæiske Investeringsbank til at samarbejde med Kommissionen om spørgsmål vedrørende klimaændring.

12.2.1. ØSU har for nylig afgivet en udtalelse om Kommissionens grønbog om energipolitik⁽¹⁾. ØSU understreger, at øget produktion af elektricitet ved hjælp af vedvarende energikilder vil kræve betydelige investeringer i infrastruktur og teknologisk udvikling. I direktivet om vedvarende energikilder fastsættes et ambitiøst mål for elektricitet produceret ved hjælp af vedvarende energikilder for år 2010. At nå dette mål og endog mere vidtgående mål er en stor udfordring.

⁽¹⁾ ØSU's udtalelser om »Grønbog — på vej mod en europæisk strategiforsyningsikkerhed« (KOM(2001) 769 endelig) EFT C 221, 7.8.2001.

12.2.2. ØSU mener, at man bør tillægge netværk mellem universiteter særlig betydning for at skabe forskning i midler og metoder til at gøre vedvarende energikilder mere effektive. Sådanne netværk bør bevilges støtte inden for rammerne af F- & U-programmerne.

12.2.3. ØSU ser frem til, at Kommissionen fremkommer med nye initiativer til, hvordan EU kan opnå de lovede nedskæringer i emissioner af drivhusgasser, som dets underskrivelse af Kyoto-aftalen kræver.

12.3. Sikring af bæredygtig transport: På Det Europæiske Råd i Göteborg, hvor man understregede behovet for at omlægge transporten fra vejtransport til jernbanetransport, transport ad vandveje og offentlig persontransport, opfordredes Europa-Parlamentet og Rådet til senest i 2003 at vedtage reviderede retningslinjer for transeuropæiske transportnet, og det noteredes, at Kommissionen senest i 2004 vil foreslå rammebestemmelser for at sikre, at priserne for de forskellige transportformer i højere grad afspejler omkostningerne for samfundet.

12.3.1. Der er en klar sammenhæng mellem transport, fysisk planlæg og nye energisparende køretøjer. De bærende kræfter for forandringer findes dog på lokalt og regionalt plan. Derfor er det nødvendigt med samrådsinstanser på lokalt plan.

12.4. Trusler mod folkesundheden: Som reaktion på borgernes bekymringer med hensyn til fødevarerikkerhed og -kvalitet prioriterede Det Europæiske Råd vedtagelsen af kemikaliepolitikken, den påtænkte handlingsplan i forbindelse med udbrud af smitsomme sygdomme, den endelige vedtagelse og oprettelse af Den Europæiske Fødevaremyndighed og forordningen om fødevarer samt sluttelig oprettelsen af et europæisk net til overvågning og til tidlig varsling i forbindelse med sundhedsproblemer.

12.4.1. Dette er et område, hvor EU meget tydeligt kan vise sin kapacitet, når det gælder om at reagere på borgernes bekymringerne, men også et område, hvor ansvarsfordelingen mellem EU og det nationale niveau kan være et ømtåleligt spørgsmål. På baggrund af de seneste tilfælde af smitsomme sygdomme blandt kvæg er offentligheden sandsynligvis mere interesseret i, hvad der gøres, end hvem der gør det.

12.4.2. Der bør gives høj prioritet til oprettelsen af et europæisk net til overvågning og tidlig varsling i forbindelse med sundhedsspørgsmål. ØSU ser gerne, at Kommissionen snarest fremlægger et initiativ på dette område.

12.5. En mere ansvarlig forvaltning af naturressourcerne: Det Europæiske Råd understregede, at gode økonomiske resultater skal ledsages af bæredygtig anvendelse af naturressourcerne, og man blev enige om målsætninger for en ændring

af den fælles landbrugspolitik, de nærmere retningslinier for en revision af den fælles fiskeripolitik, gennemførelsen af EU's integrerede produktspolitik og det mål at standse forringelsen af biodiversiteten senest i 2010.

12.5.1. ØSU vil fremsætte en udtalelse om den fælles landbrugspolitik fremtid i foråret 2002.

13. Vejen frem og nye udfordringer

13.1. På Rådets møde i Barcelona i marts 2002 vil man for første gang følge op på Göteborg-topmødets behandling af spørgsmålene i forbindelse med strategien for en bæredygtig udvikling. Kommissionen vil i denne forbindelse udarbejde en sammenfattende rapport, som skal foreligge inden udgangen af januar 2002.

13.2. Ud over de prioriterede emner, som man blev enig om på Det Europæiske Råd i Göteborg, forslår ØSU, at følgende behandles i den sammenfattende rapport for 2002:

13.2.1. Arbejdskvalitet: Den sociale søjle i bæredygtighedsstrategien har især været rettet mod social udstødelse og social integration samt beskæftigelsespolitikken. ØSU foreslår, at spørgsmålet om langsigtet kvalitet i arbejdet tilføjes.

13.2.2. På Det Europæiske Råd i Stockholm enedes man om, at tilvejebringelse af fuld beskæftigelse indebærer, at man ikke blot skal koncentrere sig om flere, men også bedre arbejdspladser. Der bør fastlægges fælles strategier for at opretholde og forbedre kvaliteten af arbejdet. Nye undersøgelser har vist, at arbejdslivet i dag medfører miljømæssige og især psykologiske problemer, som hænger sammen med et alt for højt stress- og arbejdsniveau. Inden for IKT-sektoren har man allerede længe kendt dette problem.

13.2.3. Videnskabelige netværk og universiteternes rolle: For at kunne imødegå visse af de udfordringer, som strategien for bæredygtig udvikling medfører, kræves der enten offentlige eller private investeringer i videnskab og teknik. Det Europæiske Råd har fremhævet behovet for en tilstrækkelig samordning mellem strategien for bæredygtig udvikling og det nye F&U-rammeprogram. ØSU foreslår, at man i den kommende sammenfattende rapport lægger særlig vægt på de eksisterende og planlagte videnskabelige netværk med tilknytning til strategien for bæredygtig udvikling.

13.2.4. Samarbejde med erhvervslivet: Det Europæiske Råd understregede behovet for, at erhvervslivet deltager aktivt i gennemførelsen af strategien for bæredygtig udvikling. ØSU betragter erhvervslivet som en samarbejdspartner, når man skal fremme sammenhængende bæredygtige politikker og foreslår, at dets rolle fremhæves i den sammenfattende rapport.

13.2.5. Brede Økonomiske Retningslinier: I overensstemmelse med Det Europæiske Råds beslutning er den økonomiske politik en integrerende del af strategien for bæredygtig udvikling. Næste række af brede økonomiske retningslinier bør indeholde en vurdering af samspillet mellem retningslinierne og de generelle målsætninger for strategien for bæredygtig udvikling. ØSU foreslår, at man i den sammenfattende rapport koncentrerer sig om samspillet mellem retningslinierne og strategien.

14. Udvidelsen og den globale dimension

14.1. Det vil tage flere år at udvikle og gennemføre strategien for bæredygtig udvikling. Det er derfor af afgørende betydning, at ansøgerlandene deltager aktivt i de fremtidige forhandlinger om EU's strategi for en bæredygtig udvikling.

14.2. Repræsentanter for ansøgerlandene kunne f.eks. deltage regelmæssigt i møder med det koordinerende organ inden for Europa-Kommissionen dvs. Generalsekretariatet. På denne måde får ansøgerlandene større mulighed for at søge at finde en løsning på de aktuelle problemer i hvert land i god tid før tiltrædelsen.

14.3. For sit eget vedkommende vil ØSU regelmæssigt indbyde repræsentanter for det organiserede civilsamfund i ansøgerlandene til debat om spørgsmål i forbindelse med bæredygtig udvikling.

14.4. Strategien for bæredygtig udvikling har en meget væsentlig global dimension, hvilket fremgik af Rio-konferencen om bæredygtig udvikling. På FN-konferencen om spørgsmål vedrørende bæredygtig udvikling, som afholdes i Johannesburg næste år, vil man vurdere begivenhederne siden Rio-konferencen og diskutere de spørgsmål, der ligger forude.

14.5. ØSU understreger, at EU har et dobbelt ansvar, når det gælder den globale dimension i den bæredygtige udvikling, både at foregå med et godt eksempel ved at vise, at foranstaltninger inden for rammerne af bæredygtighedsstrategien kan og skal gennemføres, og at give engageret støtte til bestræbelserne på at skabe en ny og forstærket international aftale. Denne sidste opgave er en af de vigtigste i de kommende år for EU. ØSU vil gøre sit yderste for at støtte dette.

15. ØSU's rolle inden for strategien for en bæredygtig udvikling

15.1. I sin tidligere udtalelse meddelte ØSU, at man havde til hensigt at bidrage til den fremtidige udvikling af strategien, at man var villig til hvert andet år i samarbejde med Kommissionen at organisere forummet for de berørte aktører og at udvikle en overvågningsfunktion på grundlag af rapporterne udarbejdet i medlemsstaterne og på EU-plan.

15.2. I denne udtalelse gør ØSU sig til talsmand for vidtgående samråd forud for det forum for de berørte aktører, der finder sted i efteråret 2002. ØSU vil deltage aktivt i forberedelsen og overvågningen af denne proces og selve forummet.

15.3. For at øge samordningen af politikken har ØSU etableret et tværfagligt underudvalg for bæredygtig udvikling. ØSU vil senere overveje passende permanente måder, hvorpå man kan sikre den nødvendige samordning af politikken. Aspektet »bæredygtig udvikling« skal integreres som reference-ramme i flere udtalelser i fremtiden.

15.4. Næste år vil ØSU mere indgående behandle nogle af nøgleområderne i strategien for bæredygtig udvikling og på den måde bidrage til at integrere aspektet »bæredygtig udvikling« i alle vigtige dele af EU's arbejdsprogram.

15.5. ØSU er den eneste EU-institution, der repræsenterer store dele af det organiserede civilsamfund. Dette gør det til et specielt organ, der kan yde et konstruktivt bidrag til den fremtidige udvikling og overvågning af strategien for bæredygtig udvikling.

Bruxelles, den 29. november 2001.

Göke FRERICHS

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg